

Skolverket & Kulturrådet

LÄSLISTA FÖR HÖGSTADIET

LÄSLISTA
FÖR
HÖGSTADIET

läslistorna hittar du som är förskollärare eller lärare exempel på skönlitteratur som kan engagera, väcka nyfikenhet och leda till spännande samtal med barn och elever. En del av verken är

välbekanta på förskolor och skolor – andra kanske mer obekanta.

Att sammanställa listor innebär att man gör ett urval. En strävan har varit att litteraturen ska gestalta tillvarons komplexitet i text och bild men också bidra till att barn och elever lär känna sig själva, andra och omvärlden. Vår förhoppning är att litteraturen på listorna kan öka barns och elevers intresse för läsning av skönlitteratur. Hämta gärna inspiration från de olika listorna! Många verk passar för flera åldrar och stadier.

Vi hoppas att de kan inspirera dig som förskollärare och lärare och väcka samtal om litteratur i undervisningen.

Läslistorna är frivilliga att använda. Läs mer om dem på skolverket.se

---

ROMANER

Agnes Cecilia - en sällsam historia (1981)

Maria Gripe

NORA ÄR FÖRÄLDRALÖS och bor hos släktingar som också är hennes fosterföräldrar. I det gamla huset som Nora på något konstigt sätt känner sig hemma i börjar underliga saker att hända. Steg hörs, en bok ramlar ur bokhyllan och en klocka börjar gå baklänges. Något vill meddela sig med Nora, en historia vill bli berättad. Vad som kan tyckas vara en spökberättelse är också en berättelse om att komma till insikt om hur mättad och magisk verkligheten kan vara. Om man bara öppnar sina sinnen för det okända.

Anne Franks dagbok (1947)

Anne Frank

FAMILJEN FRANK FLYR till Holland när hotet från nazisterna blir alltför påträngande i Tyskland. När Tyskland invaderar Holland måste de fly igen, denna gång till en dold vind i ett hus i Amsterdam. Tillvaron i familjens gömställe skildras genom den trettonåriga dottern Annes dagbok. Under två år får vi ta del av familjens liv och Annes funderingar som tonåring. Dagboken avslutas två dagar innan familjen avslöjas och Anne förs bort till förintelslägret Bergen-Belsen. Där avlider hon ett halvt år senare.

Barnens ö (1976)

PC Jersild

DET ÄR TÄNKTT att den snart elvaårige Reine ska tillbringa sommaren på kolonin Barnens ö i Stockholms skärgård, medan hans mamma reser för att arbeta på lasarettet i Uddevalla. Vad hans mamma inte vet är att Reine tänker strunta i att åka till kolonin och i stället bo ensam i lägenheten under sommaren. Under två sommarmånader utforskar Reine världen omkring sig och försöker lösa de stora livsfrågorna: Finns Gud? Vad är döden? Varför fortplantar vi oss på det sätt som vi gör?

LÄSLISTA
FÖR
HÖGSTADIET

Brev till mamma (2008)

Teresa Cárdenas

EN AFRO-KUBANSK tonårsflicka skriver brev till sin mamma som har dött. De korta breven återger en kärlekslös vardag fylld av rasism, misshandel och förtryck, men också av längtan och hoppfullhet. Brevformen gör boken lättläst men också tänkvärd och gripande. Berättelsen växer i tomrummet mellan breven och mellan raderna. Fin och kritisk skildring av den afro-kubanska befolkningens situation med magiska inslag från Yoruba-religionen. En klassisk brevroman i kort format som kan inspirera till eget skrivande.

Brun flicka drömmar (2014)

Jacqueline Woodson

SJÄLVBIOGRAFISKT OM ATT växa upp som svart flicka i USA. Minnesbilder från familjens liv i Ohio och New York flätas samman med släktens historia till en berättelse om rätten att få existera som alla andra. En poetisk berättelse om att finna sin röst och bli författare. Levandegör medborgarrättsrörelsens kamp och hur rassegregering formade relationerna mellan svarta och vita på 1960-talet. ALMA-pristagare 2018.

LÄSLISTA
FÖR
HÖGSTADIET

Carrie (1974)

Stephen King

CARRIES HÄMND PÅ sina plågoandar är en ryslig men också vemodig och mångtydig berättelse. Med sin gåtfulla kraft kan hon få saker att hända med blotta viljan. Skildringen av Carries upptäckt av vem hon är och vad hon kan göra, vävs samman med vetenskapliga rapporter och vittnesskildringar. Romanen liknar en fiktiv dokumentär som låter läsaren närma sig det som sker från olika håll. En inflytelserik debut som fortsätter att ställa oroande frågor: Vad är synd och hur ska vi bete oss mot våra medmänniskor? Klassiker i skräckgenren.

En studie i rött (1887)

Arthur Conan Doyle

”JAG SER ATT ni varit i Afghanistan”, säger Sherlock Holmes till doktor Watson första gången de möts. Senare får vi veta hur Sherlock Holmes med en oöverträffad slutledningsförmåga kan konstatera detta utan tidigare kännedom om Watson. En studie i rött är den inledande berättelsen om deckarparets många kriminalfall, nedtecknade av den observante men förundrade Watson. Här sätts standarden för den framtida kriminalromanen med en skarpsinnig och excentrisk privatdetektiv i huvudrollen.

Flugornas herre (1954)

William Golding

ETT FLYGPLAN MED skolpojkar störtar på en ö i Stilla havet. Inga vuxna överlever och pojkarna är strandade på vad som verkar vara ett paradys. Men frihetskänslan övergår snart till en mörk kamp för överlevnad. Skildringen av hur ondskan tränger fram bakom pojkarnas civiliserade yta sker mot bakgrund av andra världskriget och hotet från atombomben. Är människan i grunden ond och självisk eller god och omtänksam? Klassiker i traditionen efter Robinson Crusoe.

Himlabrand (2021)

Moa Backe Åstot

DEN SEXTONÅRIGE RENSKÖTAREN Ánte i Jokkmokk blir kär i barndomsvännen Erik. Han söker på Flashback och undrar om det finns andra samer som blir kära i någon av samma kön. Boken väver samman de samiska traditionerna och språket med samtidens nya möjligheter till en varm kärlek som står helt på egna ben. Finkänsligt om hur två unga människor trevande och passionerat närmar sig varandra. Samtidigt en eldfångd uppgörelse med Sveriges koloniala historia.

LÄSLISTA FÖR HÖGSTADIET

Hjärtans fröjd (1992)

Per Nilsson

I EN BERÄTTARTEKNISKT uppfriskande och medryckande historia får vi i nutid och i återblickar ta del av den ”unge mannens” första stora kärlek, den rödhåriga ”Hjärtans fröjd” som han ser för första gången på bussen till skolan. De tvära kasten mellan gränslös eufori och självmordsplanering skildras trovärdigt och med ett inbyggt spänningsmoment som gör att man fortsätter läsa. Går det att vara vänner om någon är kär i den andra?

Inuti huvudet är jag kul (2018)

Lisa Bjärbo

MEDRYCKANDE REALISTISK BERÄTTELSE med populärkultur-ella referenser. Liv flyttar med sin pappa från Stockholm till ett fallfärdigt hus i Småland där en ny gymnasieskola och förhoppningsvis nya vänner väntar. Livs sociala pappa är hennes trygga punkt. Själv vill hon helst slippa all uppmärksamhet, och paniken kring sociala situationer ligger hela tiden nära. Med tiden får hon kontakt med nya människor som visar sig vara annorlunda än hennes gamla kompisar.

Janne, min vän (1985)

Peter Pohl

PLÖTSLIGT DYKER DEN rödhåriga Janne upp från ingenstans och blir en del av gänget. När Krille är med Janne öppnas livet mot en spännande och farlig värld bortom skolans planlagda vardag. Berättelsen om Janne börjar med att han är försvunnen och eftersöks av polisen. Krille berättar vad han sett och vet om den mystiske kamraten. En spännande och gripande historia rullas upp. Klassisk ungdomsroman som skildrar Södermalm på 1950-talet, med inslag av Stockholmsslang.

Kyrkdjävulen (1994)

Mikael Niemi

NÄR KLASSENS HISTORIELÄRARE vid ett besök i kyrkan i Pajala visar upp den djävulsstatyett som förvaras där börjar oförklarliga saker hända. Huvudpersonen Matti och hans två vänner Simon och Malin dras in i en kedja av mer eller mindre övernaturliga och mystiska händelser. Vid sidan av huvudberättelsen får vi ta del av Mattis tankar om sitt förhållande till sitt ursprung och sin kulturella hemhörighet i Tornedalen, konkretiserat i frågan om han ska lära sig finska eller inte.

Lila Hibiskus (2003)

Chimamanda Ngozi Adichie

HUR LEVER MAN under förtryck – i familjen, religionen och samhället – och hur kan man frigöra sig? I denna berättelse för den femtonåriga Kambili ordet. Hennes familj anföras av en far som i det yttre kritiserar det nigerianska styrelseskicket, men som i hemmet är en tyrann och religiös fanatiker. Vi får följa hur Kambili bokstavligen och bildligt kan börja skönja friheten och en ny framtid efter de mörka åren i ett postkolonialt Nigeria.

Maresi. Krönikor från Röda klostret (2014)

Maria Turtschaninoff

MARESI LEVER I ett kloster på ön Menos tillsammans med flickor och kvinnor som har dragit sig undan männens värld. Hon tillbringar dagarna i klosterskolan och på biblioteket när hon inte arbetar med att skörda de dyrbara röda snäckorna på öns stränder. En dag anländer Jai som flyr från sin förtryckande far och det blir snart uppenbart att han är ute efter hennes liv. Övärldsfantasy som omsorgsfullt skapar en tät och suggestiv men också tankeväckande värld.

Möss och människor (1937)

John Steinbeck

EN KLASSIKER OM den lilla människans utsatthet. Två lantarbetare som lever från dag till dag. Lennie är stor och stark, men inte så begåvad. Han är snäll och vill väl, men det blir ofta ändå fel och tragedin är inte långt borta. George är Lennies enda vän och den som tar honom i försvar mot en oförstående omvärld. George är också den som berättar för Lennie om deras gemensamma dröm om en liten egen gård där Lennie ska få föda upp sina egna kaniner. John Steinbeck tilldelades Nobelpriset i litteratur 1962.

När hundarna kommer (2015)

Jessica Schiefauer

NÄR VÅLDET TAR över och styr unga människors tillvaro kan fruktansvärda saker hända. En ung människas liv släcks av ett oförsonligt och svårförståeligt hat. I efterdyningarna av ett mord förändras människors liv oåterkalleligt. Kärleken mellan två unga kämpar för att överleva, men oddsen för lycka är små. De destruktiva krafterna är så starka att de tar över även det allra vackraste. Det finns hopp, men det tar tid innan ljuset sakta kommer åter.

LÄSLISTA FÖR HÖGSTADIET

Om detta talar man endast med kaniner (2013)

Anna Höglund

BILDERBOK OM EN kanin med mycket känsliga sinnen. Att vara en kanin är att inte riktigt smälta in och det blir gärna fel när man försöker säga något som låter rätt. Bilderbokens olika uppslag formar sig till en berättelse om en rädd kanins vardag. Men tagna var för sig framstår de som poetiska visdomsord att utforska och fundera över. Bildernas referenser till andra kända konstverk ger en ytterligare dimension åt skildringen av utanförskap och gemenskap. Årets svenska bilderbok 2014.

Pappan och havet (1965)

Tove Jansson

DET HÄR ÄR berättelsen om vad som händer när Muminpappan inte känner sig behövd. För att han ska kunna uppfylla den självpåtagna uppgiften att skydda och ta hand om sin familj måste de komma bort från den trygga Mumindalen. Familjen reser med den egna båten till en ö långt ute till havs. Vistelsen blir fylld av utmaningar och de hamnar till slut ”i en trasslig härva av skrämsel”. Berättelsen är på ytan måhända en saga om några egensinniga troll, men rymmer tankar, poesi och naturmystik som blir angelägna för oss alla.

Stjärnlösa nätter (2011)

Arkan Asaad

ROMANEN BYGGER PÅ författarens egna erfarenheter och skildrar hur den nittonårige Amår pressas att gifta sig med sin kusin vid ett besök i Irak. Ett laddat vittnesmål om att slitas mellan familjens traditioner och sin egen individuella lycka. Språket är okonstlat och berättelsen gestaltar träffande hur svårt det är att göra rätt i en omöjlig situation. Boken fick Stiftelsen Teskedsordens bokpris 2011.

Ingen normal flyttar hit (2020)

Pär Sablin

FÖRSTA BOKEN OM Joar och hans kompisar i det lilla samhället Sävaträsk. Lukas från Stockholm besöker på sommarlovet sin farfar och blir kompis med Joar. När Joar inte arbetar med sin epa är han nere på torget och tittar efter Minna. En samtida och engagerande skildring av kärlek och gemenskap – men också av närvarande och frånvarande föräldrar. Skildringen är psykologiskt trovärdig och lyckas bygga en levande värld i det lättlästa formatet som läsaren gärna återvänder till.

LÄSLISTA
FÖR
HÖGSTADIET

Tatueraren i Auschwitz (2018)

Heather Morris

LALE SOKOLOV HAR uppgiften att tatuera in nummer på sina medfångar i koncentrationslägret. För att hantera detta stänger han av sina känslor – tills han möter Gita. Människlighetens mörka och grymma historia skildras här, men också kärlekens kraft. Romanen är skriven i presens med ett enkelt språk. Den är baserad på en sann kärlekshistoria men ska inte läsas dokumentärt. Här väcks frågor om överlevnad, skuld och vad som är rätt och fel.

Trollkarlen från Övärlden (1968)

Ursula K. Le Guin

HEDEN FÖDS I en fattig familj på ön Gont och växer upp till den omtalade drakmästaren Ged. Berättelsen följer honom från magikerskolan på ön Roke till uppgörelsen med Skuggan i Övärldens utkant. Le Guins fantasivärld jämförs inte sällan med J. R. R. Tolkiens och utgör en milstolpe i traditionen före Harry Potter. Det är en poetisk och suggestiv skildring av hur Ged möter det onda som också är en mörkare del av honom själv. Till sin hjälp på resan har läsaren en detaljerad karta över Övärlden. Klassiker i fantasygenren.

Vi ska ju bara cykla förbi (2022)

Ellen Strömberg

KOMPISARNA MANDY OCH Malin går i nian och är på väg mot något nytt. De rör sig från barndomens tråkiga vardag, ut mot det äventyr som den unga vuxenheten kan förväntas vara. Till bokens styrkor hör de ömsint tecknade personerna och skildringen av längtan och osäkerhet. Boken har ett rappt, humoristiskt och livsfilosofiskt jag-berättande, och formar sig till en protest mot alla påtvingade livsval. Augustpristagare 2022.

Yani (2022)

Nora Khalil

NÄR AMIR FÅR ett utvisningsbesked försöker vännerna Rayan och Caspian ordna så att han får stanna. Historien berättas av Rayan som håller noga koll på allt som sker runt omkring honom. Han stöttar sin klasskamrat Wahida vars bror blir brutalt ihjälskjutet med flera skott i benen, magen och huvudet. Men han har också en egen sorg att bära. Romanen talar emot förenklade skildringar av förorten med en tonsäkerhet som stannar kvar. En humoristisk men också gripande berättelse som tar ungdomars vardag på allvar.

LÄSLISTA
FÖR
HÖGSTADIET

NOVELLER

---

14 februari (2009)

Jonas Karlsson

GYMNASIEELEVEN PETER SITTER på en lektion i svenska när elevkårsgruppen kommer in för att dela ut alla hjärtans dagrosor. Representanterna från elevkåren läser upp namn efter namn på elever som får gå fram och ta emot sina rosor, men Peter ropas aldrig upp. Hur skapas och bevaras maktordningar på en skola? Hög igenkänningsfaktor i Jonas Karlssons novell som handlar om hierarkier, utanförskap, avund, vända och vänskap.

Att döda ett barn (1948)

Stig Dagerman

STIG DAGERMANS KLASSISKA novell skrevs på beställning för att bilda opinion kring frågan om hastighetsbegränsningar i trafiken, något som vid tidpunkten avskaffats på svenska vägar. Ett kärlekspar är ute tidigt för en bilutflykt, en barnfamilj gör sina morgonbestyr. När mannen i hög fart kör förbi familjens hus krockar han med barnet som just skickats ut på ett ärende. Den dödliga olyckans för- och efterspel skildras ingående och brutalt drabbande ur alla inblandades perspektiv.

Bastutronen (2020)

Axel Åhman

KOMISKT OCH ÖSTERBOTTNISKT om manlighet. En ung man kliver in i en finsk simhallsbastu och slår sig av misstag ner på bastutronen, det vill säga platsen med tillgång till två ämbar och den enda skopan. Sedan följer en överhettad kamp mot de andra bastubadarna; äldre män med lång bastuvana och därmed hög status.

Bortbytingen (1915)

Selma Lagerlöf

ETT BONDPAR BLIR bestulna på sin son av ett troll som lämnar sitt eget barn kvar. Mannen vill överge bortbytingen, men kvinnan kan inte förmå sig till det. Hon tar i stället hem trollungen och sköter den som sin egen, trots makens och tjänarnas växande hat mot både henne och bortbytingen. Det visar sig till sist att hennes godhet och offer är det enda som räddar sonen och gör att han kan återvända hem. Bortbytingen är en fantasieggande berättelse som dessutom ger inblick i svensk folktro. Selma Lagerlöf tilldelades Nobelpriset i litteratur 1909.

LÄSLISTA
FÖR
HÖGSTADIET

Ett halvt ark papper (1903)

August Strindberg

EN UNG MAN i färd att flytta hittar en papperslapp med telefonnummer kvarglömd i hallen. Genom de nummer som står där återupplever han sitt liv tillsammans med den nyligen bortgångna Alice, via telefonnummer till bland annat blomsterbud, möbelhandlare, barnmorska och slutligen begravningsbyrån. Strindbergs novell är en gripande och förhållandevis lättläst kärlekshistoria med en nyskapande och originell form.

Den sista vägen (1947)

Rachel Korn

VEMS LIV SKA offras? Det är den brutala frågan en judisk familj ställs inför i ett tyskkontrollerat område 1942. Om de inte väljer en familjemedlem för deportation kommer nazisterna att föra bort hela familjen. Sömlöst får vi vandra mellan några i familjen och deras tankar om det omänskliga beslut de måste fatta.

Den svarta katten (1843)

Edgar Allan Poe

DEN SVARTA KATTEN är en av världens mest lästa och älskade skräckhistorier. Från fängelset berättar en namnlös man om hur han i alkoholtriggade vansinnesutbrott mördar först sin katt och senare sin fru. Hans brott avslöjas av den nya, identiska katten som kommit för att hemsöka honom, en katt som kanske är ett förkroppsligande av hans samvete. Det är en kuslig och obehaglig berättelse, men också en psykologisk studie av en förövares drivkrafter och samvetskval.

En sann historia (2018)

Olga Tokarczuk

EN PROFESSOR PÅ en konferens i ett främmande land passar på att promenera i staden. På väg tillbaka till hotellet får han syn på en kvinna som faller och slår sig illa. När professorn försöker hjälpa kvinnan blir han misstagen för att vara någon han inte är. Han flyr och allt går fel. En berättelse om missförstånd och om hur vi betraktar den andre. Olga Tokarczuk fick Nobelpriset i litteratur 2018.

LÄSLISTA
FÖR
HÖGSTADIET

Frisöndagen (1938)

Harry Martinson

I ÅTTA ÅR lovas en kvinna av sin familj en söndag fri från hushållsarbete och en resa ut på den landsbygd som hon efter ett liv i staden bara har en vag minnesbild av. Till sist gör mamman själv slag i saken och flyr plikterna för en dag. Men inte ens ensam på landet kan hon undkomma det mentala ok som tidens kvinnoroll utgör, både i familjen och i samhället. Genom skildringen av familjens självbedrägeri och mammans sviktande självkänsla väcker novellen frågor om hur vi bör behandla varandra. Harry Martinson tilldelades Nobelpriset i litteratur 1974.

Juan-les-Pins (2017)

Sandra Beijer

DET ÄR FYRA månader kvar av årskurs åtta. De tre bästa vännerna ska äntligen få åka till franska rivieran. Drömmen är så stark att till och med den besvärliga skolgången blir uthärdlig. I väntan förvandlas klassrumsfönstren till ovala flygplansfönster och skolmatsalens potatismos till en sydfransk sandstrand. Bitterljuvt i jag-form med lätt och vackert språk om eskapism, vänskap och längtan efter att bli någon annan än den man är.

Kyssten (1907)

Hjalmar Söderberg

EN FLICKA OCH en pojke sitter bredvid varandra och fantiserar om att kyssas. Han är egentligen mer intresserad av en annan och rädd för vad som ska hända om de blir påkomna. Hon planerar i förväg hur hon kränkt ska reagera på att han tar sig sådana friheter. När kyssten väl kommer blir de i stället sittande länge och bekänner till sist sin eviga kärlek för varandra. Söderbergs klassiska novell är en rar och lättillgänglig kärlekshistoria med hög igenkänningsfaktor.

Min son blir inte snickare (1941)

Karin Boye

KARL-GUNNAR ÄLSKADE träslöjden i lågstadiet men vantrivs i övrigt i skolan. När han några år senare får ett ärende till ett snickeri väcks längtan att få ägna sig åt träslöjden igen. Genom en framväxande vänskap med snickaren börjar Karl-Gunnar drömma om en ljusare framtid än den familjen stakat ut åt honom. Men omgivningen, med pappan i spetsen, förbjuder honom att överge studierna för ett praktiskt yrke. Boyes novell kretsar kring klass, drömmar och vikten av att själv få forma sitt liv.

LÄSLISTA
FÖR
HÖGSTADIET

Svalor är idioter! (1936)

Ivar Lo-Johansson

I GRÄNSLANDET MELLAN lek och sadism hittar en grupp statar-barn på olika sätt att plåga fåglar och insekter. En särskild fascination väcker svalorna, som vuxenvärlden hyser sådan vördnad för. Med stor omsorg bygger barnen falska svalbon, och när svalorna inte låter sig luras måste de tvingas. Svalor är idioter! är en del av Lo-Johanssons novellsvit om statarnas livsvillkor och behandlar teman som fattigdom och utsatthet, gruppdynamik och vad som väcker vår inneboende brutalitet.

Vänner, ur Korridorer. 12 noveller om högstadiet (2020)

Ester Roxberg

ELLA SER UPP till sin kompis Kitty, som är rebellisk och inte backar för någon, inte ens de tuffa killarna på skolan. Under en husvagnssemester med Kitty, hennes mamma och mammans nya kille inser Ella att vännernas liv skiljer sig åt på fler sätt än hon trott. Fartfyllt om två flickors vänskap med det sociala arvet som fond.

LÄSLISTA
FÖR
HÖGSTADIET

POESI

C-dur (1962)

Tomas Tranströmer

Du har tappat ditt ord (1933)

Nils Ferlin

Elda under din vrede (1979)

Ingrid Sjöstrand

I rörelse (1927)

Karin Boye

Jag hade rena händer (2016)

Ingvild Lothe

Jorden kan du inte göra om
(1954)

Stig Dagerman

**pappa. du har ingenting att
säga när du ringer** (2015)

Rupi Kaur

Skräcken (1944)

Anna Greta Wide

Slutet och början (1993)

Wisława Szymborska

Sommarräkning (1966)

Sonja Åkesson

LÄSLISTA
FÖR
HÖGSTADIET

Solnedgång på havet (1883)

August Strindberg

Spela kula (1926)

Sten Selander

Stjärnorna (1916)

Edith Södergran

Valtal (2007)

Ulf Karl Olov Nilsson (UKON)

Var inte rädd för mörkret (1920)

Erik Blomberg

LÄSLISTA
FÖR
HÖGSTADIET

LÄSLISTA
FÖR
HÖGSTADIET

Läslistorna är framtagna av
Skolverket och Kulturrådet 2024.
Grafisk form: Tegel & Hatt.
Du hittar listorna på skolverket.se

Skolverket
KULTURRÅDET